

Accountantsverslag

over het boekjaar 2017

Noord- en Oost-Gelderland

Lid van:

stolwijk+kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Aan het Algemeen Bestuur van
de Gemeenschappelijke Regeling
GGD Noord- en Oost Gelderland
Postbus 3
7200 AA Zutphen

Doetinchem, 19 maart 2018
333301/244/105

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Wij hebben de jaarrekening 2017 van uw organisatie gecontroleerd. In dit verslag zijn de belangrijkste resultaten van onze controle weergegeven. 2017 was ons eerste controlejaar.

Het doel van dit verslag is u te informeren over onze bevindingen. Tevens hebben wij aanbevelingen opgenomen. U heeft aan ons voor de controle van de jaarrekening 2017 geen (bijzondere) aandachtspunten meegegeven. Graag lichten wij dit verslag en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen nader aan u toe.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met het Dagelijks Bestuur en daarvoor met de directeur en de controllers. Hun reactie is hierin - voor zover relevant - verwerkt.

Tot slot willen wij onze dank uitspreken voor de medewerking die ons gedurende de uitvoering van onze controlewerkzaamheden is verleend.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Inhoud

1. Inleiding.....	4
1.1 Onze opdracht.....	4
1.2 Onze onafhankelijkheid	4
2. Hoofdpunten uit de controle.....	4
2.1 Controleverklaring bij de jaarrekening 2017	4
2.2 Getrouwheid	4
2.3 Rechtmatigheid	5
2.4 Niet gecorrigeerde controleverschillen.....	7
2.5 Verloop van de controle.....	7
2.6 Vennootschapsbelasting (vpb)	7
2.7 BTW	7
2.8 Aandachtspunten vanuit het Algemeen Bestuur	7
2.9 Algemene beheersing	7
2.10 Resultaten aanvullende controles.....	8
2.11 Informatietechnologie	9
3. Financiële positie 2017.....	10
3.1 Kwaliteit van het saldo van baten en lasten	10
3.2 Financiële positie en weerstandsvermogen	10
4. Kwaliteit van de jaarstukken	11
4.1 Kwaliteit van de jaarstukken	11
4.2 Naleving van de verslaggevingsregels	11
4.3 Jaarverslag en paragrafen	11
5. Afsluiting.....	11

1. Inleiding

1.1 Onze opdracht

U heeft ons de opdracht verstrekt de jaarrekening 2017 van de gemeenschappelijke regeling GGD Noord- en Oost Gelderland te controleren.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van de controlestandaarden (NV COS) voor de accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening, het door u vastgestelde controleprotocol én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 175.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 525.000 (3% van de lasten).

1.2 Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk dat wij onafhankelijk zijn. De voor uw organisatie in 2017 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid. Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

2. Hoofdpunten uit de controle

2.1 Controleverklaring bij de jaarrekening 2017

Onze controleverklaring heeft 2 oordelen. Wij zijn voornemens zowel voor de getrouwheid van de baten en de lasten over 2017 en van de financiële positie per 31 december 2017 als over rechtmatigheid van de baten en lasten en van de balansmutaties over 2017 een goedkeurend oordeel te verstrekken.

2.2 Getrouwheid

2.2.1 *Inleiding*

Bij de controle van de getrouwheid beoordelen wij of de baten en lasten en de mutaties in de balans tijdig, juist en volledig zijn verantwoord.

Onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen voor de getrouwheid zijn hieronder opgenomen.

2.2.2 *Verwerking resultaat 2017*

Het resultaat over 2017 na verwerking van de mutaties in de reserves bedraagt € 193.000. Het voorstel voor de bestemming van het resultaat over 2017 is als volgt:

- Een toevoeging van € 118.000 aan de bestemmingsreserve Statushouders en kosten project 'verward gedrag'; naar verwachting vindt besteding hiervan in 2018 plaats;
- Een toevoeging van € 75.000 aan de bestemmingsreserve Frictiebijdrage Apeldoorn. Besteding zal in de toekomst plaatsvinden doordat er (vaste) kosten worden gemaakt voor het JGZ (jeugdgezondheidszorg) deel van Apeldoorn. Apeldoorn neemt per 1 januari 2017 geen JGZ-diensten meer af van de GGD. Zie voor een nadere toelichting op de verwerking van deze frictiebijdrage paragraaf 3.1.

2.2.3 Balanspost SOA (Seksueel Overdraagbare Aandoeningen)

Namens het ministerie van volksgezondheid, welzijn en sport zijn door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) subsidies beschikbaar gesteld voor de seksuele gezondheidszorg. De subsidie wordt ontvangen via GGD Gelderland-Zuid.

In het verleden zijn de ontvangen subsidies hoger geweest dan de gemaakte kosten voor seksuele gezondheidszorg. Dit heeft er toe geleid dat ultimo 2017 een bedrag van € 550.300 aan ontvangen subsidiegelden niet is besteed.

Uit de beschikkingen en overeenkomsten blijkt niet dat terugbetaling aan de uitkerende instanties plaats dient te vinden. Wel zijn de gelden geoormerkt. Deze dienen dan ook besteed te worden aan de seksuele gezondheidszorg.

De opbouw van het bedrag van € 550.300 is onderstaand per jaarlaag weergegeven.

Jaar	€
2012	200.000
2013	75.650
2015	180.650
2016	52.000
2017	42.000
	<u>550.300</u>

2.2.4 Voorziening ziekteverzuim

Ultimo 2017 is een voorziening voor langdurig zieken opgenomen ter hoogte van € 154.000. Volgens de regelgeving (BBV) mag een dergelijke verplichting niet worden opgenomen tenzij er sprake is van een uitzonderlijke situatie waarbij het ziekteverzuim incidenteel hoog is. Dit is in 2017 het geval (€ 72.000 hoger dan eind 2016). Om die reden mag de voorziening voor ziekteverzuim opgenomen worden in de balans.

2.3 Rechtmatigheid

2.3.1 Inleiding

Bij de controle van de rechtmatigheid beoordelen wij of de lasten en baten en de balansmutaties juist, tijdig, volledig én met de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader in overeenstemming zijn geweest. Wij hebben de baten en lasten en de balansmutaties over 2017 gecontroleerd op rechtmatigheid.

Wij hebben de voorgeschreven criteria van rechtmatigheid onderzocht en de resultaten geven wij hieronder weer.

2.3.2 Begrotingscriterium

Uw organisatie voert 6 programma's uit. De bestede lasten zijn ten opzichte van de begroting als volgt (bedragen x 1.000):

	2017 €	begroot €	verschil €
Programma jeugdgezondheidszorg	5.375	5.407	-32
Programma algemene gezondheidszorg	6.161	6.191	-30
Programma Kennis en Expertise	1.896	1.811	85
Programma Maatschappelijke zorg	723	727	-4
Programma publ. Gez. Vluchtelingen	996	1.033	-37
Programma bestuursonderst. En org.	2.610	2.852	-242
	<u>17.761</u>	<u>18.021</u>	<u>-260</u>

Alleen de begrote lasten op het programma Kennis en Expertise zijn overschreden met een bedrag van € 85.000. Op dit programma zijn ook de baten € 75.000 hoger dan begroot. Er is derhalve een begrotingsoverschrijding van € 85.000 - € 75.000 = € 10.000. Deze begrotingsoverschrijding is in de rekening van baten en lasten adequaat toegelicht. Op de overige programma's hebben de werkelijke lasten de begrote niet overschreden.

2.3.3 Rechtmatigheid van de aanbestedingen

Wij hebben gecontroleerd of de aanbestedingen zijn verricht binnen de Europese aanbestedingsregels. Uit onze controle blijken hieruit geen onrechtmatigheden.

De adviseur facilitaire zaken is verantwoordelijk voor de juiste toepassing van de aanbestedingsregels. Soms kon moeilijk worden achterhaald waarom op welke wijze is aanbesteed.

Wij adviseren u de vastleggingen van de verantwoordings- en controle informatie voor de controle op de rechtmatigheid van de aanbestedingen te optimaliseren. De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- *Het optimaliseren van de inrichting van het aanbestedingsproces, met bijzonder aandacht voor de verantwoordings- en controle informatie.*
- *Het voordat wordt aanbesteed tijdig te documenteren waarom op de betreffende wijze wordt aanbesteed.*
- *Het motiveren bij afwijking van het inkoopbeleid.*
- *Interne controle uitvoeren op de inkopen in het betreffende jaar voor verplichtingen groter dan € 50.000.*
- *Het afsluiten van raamcontracten daar waar dat handig is.*

Om te komen tot een optimaal aanbestedingsproces raden wij aan advies in te winnen bij een specialist op dit gebied.

2.4 Niet gecorrigeerde controleverschillen

Met de directeur en de controllers hebben wij onze controlebevindingen besproken. Naar aanleiding hiervan zijn aanpassingen in de jaarrekening aangebracht. De door ons aangedragen controleverschillen zijn juist en volledig in de jaarrekening verwerkt. Er zijn geen resterende controleverschillen.

2.5 Verloop van de controle

Een goede organisatie en goede onderbouwingen en vastleggingen zijn de basis voor goede jaarstukken en een effectieve en efficiënte jaarrekeningcontrole. Wij vinden dat uw organisatie hierin veel energie heeft gestopt. Desalniettemin is er nog aan efficiëntie te winnen, met name door benodigde (controle)informatie, die verspreid is over de organisatie, op één plek samen te brengen. Dit kan door tijdige afstemming tussen het controleteam en de controller.

Samen met de controller evalueren wij de controle zodat wij onze ervaringen samen kunnen delen zodat de processen verder kunnen worden verbeterd en zowel het proces van interimcontrole als jaarrekeningcontrole kunnen worden doorontwikkeld.

2.6 Vennootschapsbelasting (vpb)

Medio maart 2017 is met de belastingdienst de vennootschapsbelastingplicht afgestemd. Voorzover GGD deelneemt aan het economisch verkeer kan sprake zijn van de vennootschapsbelastingplicht. Hiervan is sprake bij de plustaken SOA, de reizigersvaccinatie en de arrestantenzorg. Over de resultaten uit deze werkzaamheden is vennootschapsbelasting berekend. De te betalen belastingen over 2017 bedragen € 15.400.

2.7 BTW

GGD valt onder de koepelvrijstelling voor de BTW. Eenmaal per jaar ontvangen de gemeenten een overzicht van de door GGD niet teruggevorderde BTW die zij kunnen verrekenen via het BCF. Voor het deel van de prestaties waarvoor BTW-plicht bestaat is de BTW aangegeven en betaald.

Samenvatting bevindingen en aanbevelingen interne beheersing

2.8 Aandachtspunten vanuit het Algemeen Bestuur

U heeft aan ons voor de controle geen bijzondere aandachtspunten meegegeven anders dan de frisse blik die u van een nieuwe accountant verwacht.

2.9 Algemene beheersing

Bij onze controle hebben wij de algehele beheersing van uw organisatie beoordeeld. Vanuit deze beoordelingen hebben wij verwonderpunten onderkend.

In de onderstaande tabel geven wij de door ons onderkende sterke en ontwikkelpunten voor de GGD NOG weer.

Algemene Beheersing	
Sterk	Ontwikkelpunten
• Toezicht/controle De governance is ingericht; • Normenkader De financiële en controleverordeningen zijn actueel; de toets op de volledigheid ligt bij de directiesecretaris; het normenkader en het controleprotocol zijn vastgesteld; • Integriteit Er is aandacht voor integriteit; • Verantwoording en controle De verantwoordings- en controlecyclus is ingericht; • Controlling Er zijn 2 controllers. De passeerbevoegdheid is geregeld; • Interne controle De interne controle is in de organisatie ingebed; • Risicomanagement In de lijn is er aandacht voor risicomanagement.	• Toezicht/controle Een specifiek controleorgaan is er niet; • Frauderisico's Een frauderisicoanalyse en een klokkenluidersregeling opstellen; • Begroting en jaarstukken De omvang beperken tot de informatie die noodzakelijk is; • Controlling Controlling onafhankelijker positioneren en juridische control inrichten. • Interne controle Deze effectiever en efficiënter in te richten, waaronder het gebruik maken van IT controls. De interne controle was beperkt in 2017; • Processen Processen efficiënt inrichten is een belangrijk aandachtspunt. De kennis van de processen is versnipperd; • IT organisatie Een CISO (Chief Information Security Officer) functionaris wordt nog benoemd.

2.10 Resultaten aanvullende controles

2.10.1 Inleiding

Wij hebben een tussentijdse controle uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan hebben wij in onze managementletter bevindingen en aanbevelingen aan het Dagelijks Bestuur en de directeur meegegeven. Op een aantal processen hebben wij extra controlemaatregelen uitgevoerd.

Onze aanbevelingen uit de managementletter hebben wij in de volgende paragraaf opgenomen.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

2.10.2 Samenvatting aanbevelingen managementletter

Aanbevelingen processen		
HOOG Belang	MIDDEN Belang	LAAG Belang
Geen	• Vaccinatieregister De inrichting van rechten en bevoegdheden in het pakket Vaccinatieregister te regelen. • Facturatie forensische geneeskunde De bevoegdheid tot wijzigen prijzen aan een beperkt aantal medewerkers toe te wijzen. • Inkopen en betalingen Het proces van aanbestedingen te optimaliseren (zie ook paragraaf 2.3.3)	Geen

2.10.3 Belangrijkste resultaten van de extra maatregelen voor de jaarrekeningcontrole

Wij hebben op grond van onze bevindingen naar aanleiding van de procescontroles aanvullende controlemaatregelen uitgevoerd, teneinde de getrouwheid van de jaarrekening 2017 en de rechtmatigheid van de lasten en baten en de balansmutaties in 2017 te kunnen vaststellen. De resultaten hiervan waren als volgt:

1. Voor wat betreft de controle op de volledigheid van de baten voor vaccinaties hebben wij een steekproef uitgevoerd op een juiste en volledige verwerking. Uit onze controle bleek (geschat) een marginaal controleverschil van € 4.000.
2. Wij hebben de voor de facturatie gebruikte prijzen voor forensische geneeskundige diensten gecontroleerd en vastgesteld dat deze juist zijn gehanteerd.
3. Voor het goed kunnen beoordelen van de juistheid van de aanbestedingen hebben wij mondelingen en schriftelijke toelichtingen gevraagd en hebben wij kunnen vaststellen dat de aanbestedingen hebben plaatsgevonden conform de Europese aanbestedingsregels. *Wij adviseren de ontwikkelingen in de regelgeving goed te volgen en vooral voor de inhuur van mensen raamcontracten af te sluiten.*

2.11 Informatietechnologie

Wij hebben onze controle voor een belangrijk gedeelte gegevensgericht - dit wil zeggen op basis van de informatie in het systeem of schriftelijke informatie - uitgevoerd.

Wij hebben niet specifiek gebruik gemaakt van IT-controles, alleen daar waar nodig.

Wij hebben geen bijzonderheden opgemerkt.

3. Financiële positie 2017

3.1 Kwaliteit van het saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten over het jaar 2017 bedraagt € 193.000 positief. In dit resultaat is een bedrag van € 1,2 miljoen als frictiekostenbijdrage van de gemeente Apeldoorn opgenomen voor het wegvallen van dienstverlening voor de Jeugdzorg. Hiervan is € 825.000 in een bestemmingsreserve gestort.

U heeft besloten deze bijdrage toe te rekenen aan de komende 5 jaren en dit is in de meerjarenbegroting ook als zodanig verwerkt. In 2017 is € 375.000 als bate meegenomen. Over de verwerking van het restantbedrag van € 825.000 is geen expliciet besluit genomen. Technisch kan het niet anders dan hiervoor een bestemmingsreserve te vormen en daarvoor heeft u dan ook impliciet een besluit genomen. Dit is ook als zodanig verwerkt in de jaarrekening 2017 via de mutaties in de reserves.

Wij adviseren u bij het nemen van besluiten hierover dit expliciet te benoemen en vast te leggen.

3.2 Financiële positie en weerstandsvermogen

Het eigen vermogen is per 31 december 2017 respectievelijk per 31 december 2016 als volgt opgebouwd:

Algemene reserve	€1.618.000	€1.648.000
Bestemmingsreserves	€1.345.000	€1.231.000
Gerealiseerde resultaat	€193.000	-€53.000
Totaal eigen vermogen	€3.156.000	€2.826.000

De solvabiliteit van de GGD NOG bedraagt 53% ten opzichte van 44% in 2016.

In de paragraaf Weerstandsvermogen is aangegeven dat het door u gewenste en benodigde weerstandsvermogen circa € 1,7 miljoen bedraagt. Het werkelijke weerstandsvermogen bedraagt circa € 1.6 miljoen en is volgens deze berekening nog net niet voldoende.

De berekening van het benodigde weerstandsvermogen is gebaseerd op de inschatting 20% over de omzet van de zogenaamde plus producten en 5% over de basisproducten.

Elke organisatie is uniek en algemene uitgangspunten voor risico's zijn derhalve moeilijk te onderbouwen, mede vanuit de maatregelen die organisaties hebben getroffen om risico's te beperken.

Wij adviseren bestuur en directeur derhalve het risicomanagement zodanig in te richten dat een gekwantificeerde risicoberekening van het benodigde weerstandsvermogen kan worden gemaakt van een geïntegreerd risicoanalysemodel.

4. Kwaliteit van de jaarstukken

4.1 Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit 2 onderdelen: Het jaarverslag en de jaarrekening.

De jaarstukken zijn in 2017 behoorlijk ingekort. Daarmee is de leesbaarheid van het stuk verbeterd en kost het u minder tijd om de inhoudelijke voortgang en de cijfers te doorgronden.

Op onderdelen kunnen nog verdere efficiëntieverbeteringen, verduidelijkingen en aanscherpingen worden aangebracht, zodat u nog beter geïnformeerd wordt over de juistheid, rechtmatigheid en getrouwheid van de jaarstukken. Wij hebben met de controller besproken hierover nog verder te overleggen.

4.2 Naleving van de verslaggevingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn nageleefd, zowel voor het jaarverslag als voor de jaarrekening. Hierin hebben wij geen (belangrijke) afwijkingen vastgesteld. Tijdens de eindbespreking hebben wij enkele BBV afwijkingen besproken en zijn de definitieve jaarstukken hierop aangepast.

4.3 Jaarverslag en paragrafen

Het jaarverslag en de paragrafen voldoen aan de minimale eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording. Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen deze stukken en de jaarrekening 2017.

5. Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.